

IDENTIFISERING AV GRANITTPEGMATITTMINERALER- IV

Av Alf Olav Larsen

De metalliske mineralene.

Denne siste artikkelen om mineralene på granittpegmatitter skal ta for seg de fargede, metalliske mineralene. De opptrer oftest bare sporadisk i visse pegmatitter. Enkelte av mineralene er imidlertid stedvis bare funnet i ganske store individer og masser. For eksempel fører enkelte pegmatitter i Iveland ikke ubetydelig mengder magnetkis og svovelkis. Det er i en pegmatitt også funnet vismutglans i klumper opptil et par kg.

Tabellen nedenfor angir de metalliske mineralene som er funnet i norske granitt-

pegmatitter. De står oppført med tiltagende sjeldenhet, selv om arsenkis og løllingitt er nokså vanlig i enkelte nordnorske forekomster.

Svovelkis må regnes å være den vanligste av disse mineralene. Den opptrer i større eller mindre masser, ofte sammenvokste krystallgrupper, eller den opptrer i enkeltkrystaller. Svovelkismasser har ofte rustsone rundt seg på grunn av at den lett forvitrer. Svovelkis kan også påtreffes som belegg på sprekker mellom andre mineraler.

Magnetkis er også svært vanlig i granitt-pegmatitter. Den opptrer i klumper uten krystallbegrensninger og omslutter ofte svovelkiskrystaller. Forvitrer også meget lett og får en rustsone rundt omkring seg.

Molybdenglans opptrer oftest som sekskantede flate krystaller eller bare som tynne uregelmessige flak. Lett kjennelig på fargen, hardheten og spaltbarheten.

Kobberkis finnes ofte sammen med magnetkis i enkelte pegmatitter, og kan forveksles med svovelkis, men er mørkere gul og forvitrer til malakitt eller azuritt.

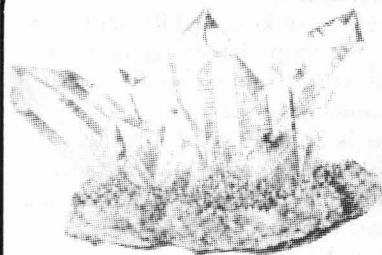
Vismutglans er lett kjennelig på fargen, spaltbarheten og hardheten. Er relativt uvanlig, men er funnet i Iveland og ved Flekkefjordkanten.

Bornitt er relativt sjeldent. Den er kjent fra Bamble. Forøvrig lett kjennelig på den fargerike forvittringshuden på overflaten og den tobakksbrune fargen på friskt brudd.

Arsenkis og **løllingitt** er to metalliske mineraler som ikke er kjent fra syd-Norge. Derimot er de relativt vanlige i Tysfjordområdet. Er litt vanskelige å skille fra hverandre, men løllingitt er oftest noe mer sølvhvit enn arsenkis. Forøvrig ser man forskjell på krystallformen dersom den er utviklet.

Blyglans er bl.a. funnet i små mengder i en pegmatitt ved Innhavet-Håkons Hals i Nordland, men er ellers ikke et vanlig pegmatittmineral.

Navn	Kjemi	Krystall-system	Farge	Strekfarge	H
svovelkis	FeS ₂	kubisk	lys messinggul	mørk grønnsort	6 - 6,5
magnetkis	FeS	heksagonal	lys bronsegul	gråsort	3,5 - 4
molybdenglans	MoS ₂	heksagonal	blågrå	grønnlig grå	1 - 1,5
kobberkis	CuFeS ₂	tetragonal	messinggul	grønnsort	4
vismutglans	Bi ₂ S ₃	rombisk	lys blygrå	lys blygrå	2
bornitt	Cu ₅ FeS ₄	kubisk	lys brun (frisk)	gråsort	3
arsenkis	FeAsS	rombisk	sølvhvit	gråsort	5,5 - 6
løllingitt	FeAs ₂	rombisk	sølvhvit	gråsort	5 - 5,5
blyglans	P ₆ S	kubisk	blågrå	gråsort	2,5 - 3

DANSK RAV — N.kr. 4,— pr. gram.
 Rabatt ved større kjøp og til forhandlere.
 Fritt levert ved bestilling over N.kr. 50,—
 POSTORDRE: Be om katalog og prisliste.

WEST-GEM

SOLVANGVEJ 10, SÆDDING
 DK-6900 SKJERN, DANMARK.
 Telefon: 095 45 7 36 21 16